

Teknisten terveystieteiden ja lääkealan työelämätoimikunnan tilannekuva 2018-2019

Teknisten terveystieteiden ja lääkealan työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta.

Vuoden 2018 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2019 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2019 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2020 alkuvuodesta. Tarkistettavat suoritustiedot julkaistaan myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla.

Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisistä syistä johtuen, kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle.

Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritustiedot

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	2018		2019	
	koko tutkinto	tutkinnon osat	koko tutkinto	tutkinnon osat
Hammastekniikan perustutkinto	12	128	32	348
Lääkealan perustutkinto	79	611	133	1 159
Apteekkialan osaamisala	44		97	
Lääkealan osaamisala	28		30	
Tyhjä	7		6	
Välinehuoltoalan perustutkinto	48	410	83	791
Välinehuoltajan ammattitutkinto	152	577	75	205
Välinehuoltajan erikoisammattitutkinto	3	16	7	21
Yhteensä	294	1 742	330	2 524

* Tiedot poimittu 25.2.2019 (vuoden 2018 osalta) ja 15.1.2020 (vuoden 2019 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen. Tutkinnon osien suoritukset eivät sisällä paikallisina ilmoitettuja tutkinnon osia.

Koski-tietojen perusteella suurimmalla osalla opiskelijoista on tavoitteena suorittaa koko tutkinto työelämätoimikunnan toimialaan kuuluvissa tutkinnoissa. Toimikunta kuitenkin uskoo, että erillisen tutkinnon osan/osien suoritusten määrä tulee nousemaan tulevaisuudessa.

Pohdintoja

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Reformin tuoma muutos näkyy välinehuoltoalan ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkinnon suorituksien vähenemisenä. Välinehuoltoalan perustutkinto, hammastekniikan perustutkinto ja lääkealan perustutkinto ovat tulleet voimaan 1.8.2018, jolloin tutkintojen suoritusmäärät ovat kasvaneet vuoden 2019 puolella.

Marginaalisesti suoritettut tutkinnot ja osaamisalat

Lääkealan perustutkinnossa suoritetaan enemmän apteekkialan osaamisalaa kuin lääkealan osaamisalaa. Osaamisalojen sisällöt poikkeavat toisistaan ja lääkealan osaamisalan työssäoppimispaikkoja voi olla hankalampi saada. Apteekkialalle voidaan myös hakeutua helpommin työn näkyvyyden vuoksi, kun taas lääkeala voi näyttäytyä vieraampana hakijoille.

Tutkintojen järjestäminen

Tutkinto	Järjestämisluvat	Aktiiviset järjestäjät	Lisätietoa
Välinehuoltoalan perustutkinto	11	11	voimaatulo 1.8.2018
Hammastekniikan perustutkinto	1	1	
Lääkealan perustutkinto	5	4	

*ei sisällä siirtymäajalla olevia tutkintoja

** *aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä/oppilaitokselta kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2018 tai 2019 vuonna toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella. Tiedot poimittu 25.2.2019 (vuoden 2018 osalta) ja 15.1.2020 (vuoden 2019 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen.*

Pohdintoja

Muutokset tutkintojen järjestämislupien määrissä ja tutkintojen järjestäminen

Järjestämisluvan saaneista kaikki toimijat ovat aktiivisia, poisluettuna yksi koulutuksen järjestäjä.

Tutkintojen/tutkinnon osien suoritusten jakaantuminen koulutuksen järjestäjien välillä

Tutkintojen suoritukset jakaantuvat koulutuksen järjestäjien välillä melko tasaisesti ja alueellisesti väkiluvun mukaisesti. Noin puolet tutkintojen suorituksista toteutetaan pääkaupunkiseudulla.

Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti ja kielellisesti

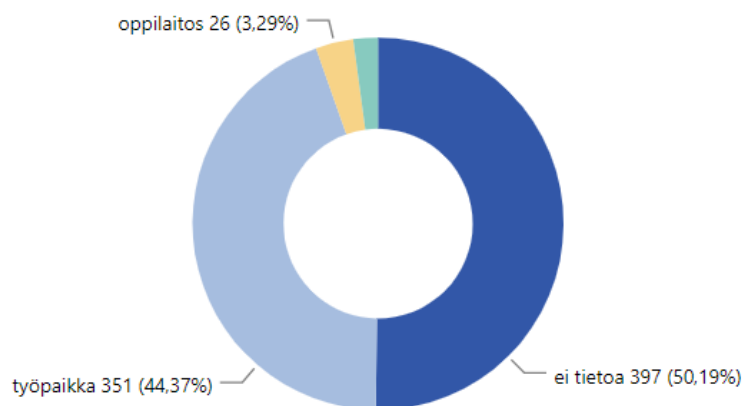
Välinehuoltoalan perustutkintoa ei tällä hetkellä järjestetä ruotsin kielellä. Yhdellä ruotsinkielisellä koulutuksen järjestäjällä on lupa lääkealan perustutkinnon järjestämiseen, mutta järjestäjä ei ole ollut aktiivinen vuosina 2018 tai 2019. Hammastekniikan perustutkinnon järjestäminen on keskittynyt Helsinkiin. Välinehuoltoalan ja lääkealan perustutkintoja tarjotaan melko kattavasti ympäri Suomea. Koulutuksen järjestäjät toimivat usein valtakunnallisesti ympäri Suomea sekä tarjoavat oppisopimuskoulutusta.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Näyttöjen suorituspaikan jakautuminen

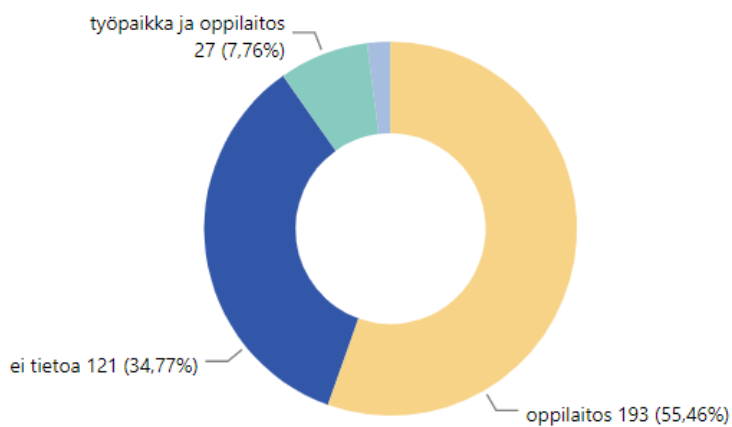
Välinehuoltoalan perustutkinto (vuonna 2019)

Näytön suorituspaikka ● ei tietoa ● työpaikka ● oppilaitos ● työpaikka ja oppilaitos

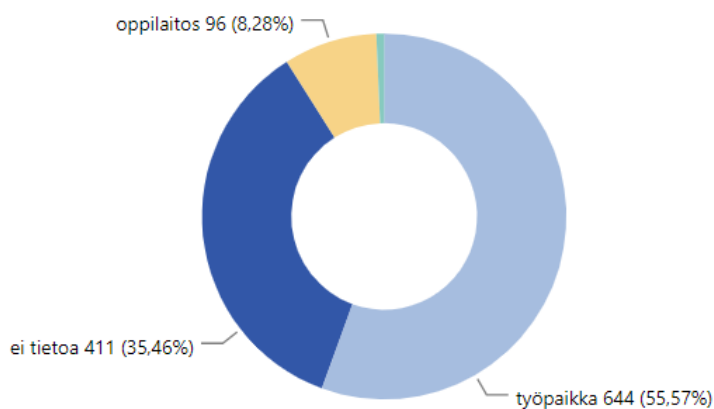
Hammastekniikan perustutkinto (vuonna 2019)

Näytön suorituspaikka ● oppilaitos ● ei tietoa ● työpaikka ja oppilaitos ● työpaikka

Lääkealan perustutkinto (vuonna 2019)

Näytön suorituspaikka ● työpaikka ● ei tietoa ● oppilaitos ● työpaikka ja oppilaitos

Poisluettuna ”ei tietoa” -kohdat, välinehuoltoalan ja lääkealan perustutkinnon tutkinnon osien näytöt järjestetään pääasiassa työpaikoilla.

Hammastekniikan perustutkinnossa suurin osa näytöistä suoritetaan oppilaitoksessa. Näyttöjä suoritetaan oppilaitoksessa esimerkiksi potilasturvallisuuden vuoksi ja työelämän toiveiden mukaisesti. Oppilaitoksessa on hyvät ja todellista työelämää vastaavat näyttöympäristöt.

Ei tietoa -kohdan suuret määrät johtuvat Koski-datan puutteellisuudesta.

Amispalautteen keskiarvo näytöstä (päättökysely)

Hammastekniikan perustutkinto: **3,7**

Välinehuoltoalan perustutkinto: **4,5**

Lääkealan perustutkinto: **4,5**

Näyttö -kyselyryhmän keskiarvot ovat kaikissa tutkinnoissa hyvällä tasolla (asteikko 1-5). Keskiarvot ovat olleet melko tasaisia koulutuksen järjestäjien välillä kaikissa toimikunnalle kuuluvissa tutkinnoissa.

** opiskelijapalautteen tarkastelujakso on 7/2018 – 9/2019. Arviointiasteikko 1-5, jossa (5) täysin samaa mieltä, (4) jokseenkin samaa mieltä, (3) osin samaa osin eri mieltä, (2) jokseenkin eri mieltä, (1) täysin eri mieltä*

Pohdintoja

Osaamisen arvioinnin kaksikantaisuuden toteutuminen

Välinehuoltoalan perustutkinto (2019)

Arvioinnista päättäneet	Tutkinnon osat
ei tietoa	397
Työnantaja/työelämän edustaja ja opettaja	363
Kaksi opettajaa	31
Yhteensä	791

Hammastekniikan perustutkinto (2019)

Arvioinnista päättäneet	Tutkinnon osat
Työnantaja/työelämän edustaja ja opettaja	190
ei tietoa	121
Kaksi opettajaa	35
Opettaja	2
Yhteensä	348

Lääkealan perustutkinto (2019)

Arvioinnista päättäneet	Tutkinnon osat
Työnantaja/työelämän edustaja ja opettaja	589
ei tietoa	411
Opettaja	122
Kaksi opettajaa	37
Yhteensä	1159

Suurimmassa osassa näytöistä, näytön ovat arvioineet työnantaja/työelämän edustaja yhdessä opettajan kanssa. Kaksikantaisuus näyttäisi Koski-datan perusteella toteutuvan siis hyvin. Pääsääntöisesti arvioijina toimivat työnantaja/työelämän edustaja ja opettaja yhdessä. Toimikunta kiinnittää huomiota siihen, että arvioinnista päättäneet -kohdassa ei näy työntekijöitä arvioijina, vaikka todellisuudessa työntekijät ottavat usein näyttöjä vastaan. Toimikunta pohtiikin, että työnantaja/työelämän edustaja saattaa sisältää myös työntekijäarvioijat.

Perustelut oppilaitoksissa järjestettävälle näytölle

Vierailukäynnillä käydyn keskustelun perusteella kaikilla lääkealan eri sektoreilla (apteekki, sairaala-apteekki, annosjakeluksikkö) koettiin haastavaksi toteuttaa tietyt näytöt. Työelämäarvioijat ovat kuitenkin pystyneet soveltamaan tilanteita ja tarvittaessa näyttö on suoritettu muualla. (Kyseessä vanhat tutkintojen perusteet)

Pääsääntöisesti näytöt suoritetaan työpaikoilla. Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmissa on mainittu, että poikkeuksellisesti näyttöjä voidaan järjestää myös oppilaitoksessa. Esimerkiksi välinehuoltoalalla valinnaisen tutkinnon osan "välinehuolto suun terveydenhuollossa" näytöt voidaan suorittaa oppilaitoksessa suun terveydenhuollon tiloissa. Muutoin ainoastaan joku yksittäinen osa tutkinnosta on voitu osoittaa oppilaitoksessa erittäin perustellusta syystä. Tällainen saattaa olla esimerkiksi, jos valmistuminen on kyseisestä näytöstä kiinni.

Hammastekniikan kohdalla työssäoppimispaikan saaminen kaikille pääkaupunkiseudulta voi olla haastavaa. Työssäoppimispaikan hankkiminen muualta Suomesta vaatii opiskelijalta aktiivisuutta.

Yleistyksen oikaisupyynnöistä

Toimikunnalle on tullut yksi oikaisupyyntö lääkealan perustutkinnosta. Oikaisupyyntö oli aiheeton, eikä siitä voida tehdä yleistyksiä.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Toimikunnalle toimitetut osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmat ovat olleet suhteellisen laadukkaita. Ensimmäisiin toteuttamissuunnitelmiin toimikunta toivoi enemmän tutkintokohtaisuutta ja tiettyjä täsmennyksiä. Joihinkin toteuttamissuunnitelmiin toimikunta on pyytänyt seuraavaan päivitykseen tiettyjä korjauksia.

Henkilökohtaistamisen toteutuminen käytännössä

Opiskelijapalautteen keskiarvot HOKS-kysymysryhmästä (asteikolla 1-5):

Lääkealan pt: 3,7

Välinehuoltoalan pt: 4,0

Hammastekniikan pt: 3,8

Opiskelijapalautteiden keskiarvot ovat hyvällä tasolla henkilökohtaistamiseen liittyvissä kysymyksissä. Vierailukäynnillä käytyjen keskustelujen perusteella opiskelijat ovat saaneet henkilökohtaistamiseen tukea aina tarvittaessa, mutta opiskelijoiden tulee myös itse olla aktiivisia asiassa. Joidenkin opiskelijoiden kohdalla on saattanut olla haasteita työssäoppimisjaksojen kanssa esimerkiksi kielen vuoksi. Näissä tapauksissa näyttöjä on voitu esimerkiksi sijoittaa opintojen loppupuolelle.

Hyvät käytännöt

Opiskelijoiden näyttövalmiutta on kartoitettu hyvin ja oppilaitoksessa olevat simulaatioluokat hammastekniikassa ja lääkealalla ovat toimivia. Näyttöjä on arvioitu hyvin yhteistyössä työelämän kanssa.

Kehittämiskohteita järjestäjien toiminnassa

Vierailukäynnillä käydyn keskustelun mukaan kaikilla sektoreilla (opiskelijat, työelämä, opettajat) opiskelijoiden työelämävalmiudet eivät kohtaa alan tarpeita. Opiskelijoiden valmiuksien heikkeneminen näkyi haastateltavien mukaan selkeästi sillä ajanjaksolla, kun soveltuvuuskokeita ei ollut. Soveltuvuuskokeita toivottiin erittäin vahvasti takaisin työelämään valmistuvien työntekijöiden korkean laadun varmistamiseksi. Tämä korostui erityisesti lääkealan ja hammastekniikan haastatteluissa.

Tutkintojen perusteiden toimivuus

Pohdintoja

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus

Kielitaidon puutteesta johtuen ei ole välttämättä voitu ottaa näyttöjä vastaan. Toimikunta kokee, että perusteiden uusimisen vaikutukset työelämässä saattavat näkyä vasta jonkin ajan kuluttua.

Valinnaisuuden toteutuminen tutkintojen suorittamisessa

Uudet tutkinnon perusteet ovat mahdollistaneet entistä laajemmat valinnaisuudet.

Lisäohjeistuksen tarpeita tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksissa tai ammattitaidon osoittamistavoissa

Työelämän arvioijat ovat toivoneet, että saisivat enemmän tietoa tutkinnon uudistuksien mukanaan tuomista muutoksista.

Kokemuksia uusien tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Toimikunnalle ei ole tullut suoraan palautetta uusien tutkinnon perusteiden toimivuudesta.

Tutkinnon osa ”infektioidenttorjunta välinehuoltotyössä” on koettu haasteelliseksi, koska sitä tapahtuu joka tutkinnon osassa. Toimikunta kokee, että tutkinnon osa toimii hyvin esimerkiksi muuhun tutkintoon valinnaisena osaamisena tai erillisenä omana kokonaisuutenaan.

Arviointiasteikon uudistaminen 3-portaisesta arvioinnista 5-portaiseen nähtiin hyvänä parannuksena. Hyvänä asiana nähtiin, että osa näytöistä on voitu suorittaa koululla.

Työntekijän vastuu osaamisen arvioinnissa on kasvanut ja arvioijilla täytyy olla aikaa perehtyä tutkinnon perusteisiin ja ammattitaitovaatimukseen. Välinehuoltoalalla hyväksi on koettu se, ettei näytöt ole enää niin kiireisiä kuin aikaisemmin. Näytöt annetaan useampana päivänä ja näytön voi ottaa vastaan ohjaaja, jonka kanssa opiskelija on ollut työssäoppimisajan.